

BEKERKAM- HOENDERS, UNIEK ÈN ZELDZAAM.

Door: Luuk Hans

*Amerikaanse, Engelse en Nederlandse fokkers hebben misschien gehoord van, of zijn wellicht bekend met het **Siciliaanse Bekerkamhoen**. Een zeldzaam ras, dat af en toe wordt gezien op shows. Echter, dit is niet hetzelfde ras dat de Italianen **Siciliana** noemen, en afkomstig is van Sicilië. Sterker nog, er zijn nóg een paar rassen van bekerkamhoenders wereldwijd, die al gauw tot verwarring leiden.*

**Boven: Een witte Siciliana haan.
Foto: Sandro Mazzeo.**

Wij zullen u in dit artikel kennis laten maken met enkele bekerkamhoenderrassen en hopen tegelijkertijd uw verwarring te verminderen als het over 'buttercups' gaat.

Italië/Sicilië

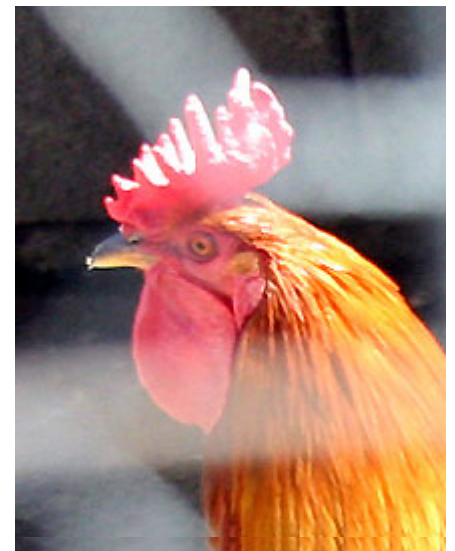
De Siciliana is een oud Mediterraan ras. Dit ras is al vele eeuwen bekend, zoals kan worden gezien op reproducties, die terug te leiden zijn naar de 16de eeuw, en nog kunnen worden bezichtigd in het Vaticaanse museum, de Borghese Galerie, de Florentijnse Kunstgalerie en het Chiaramonti Museum.

De Siciliana heeft rode oorlellen, hoewel enig wit is toegestaan. De poten zijn wilgengroen. Ze zijn erkend in diverse kleurslagen, zoals patrijs, zwart en wit. Hun gewicht: 2,0 – 2,4 kg voor de haan, 1,6 – 1,8 kg voor de hen.

Hoewel de kenmerken moeilijk vast te leggen zijn, is het een interessant ras met onmiskenbaar goede eigenschappen; vroegrijp met hoge vruchtbaarheid, een uitstekende vleeskwaliteit en een goede leg van witte eieren. Het verschil tussen hanen en hennen kan al na enkele weken gezien worden aan de kamontwikkeling van de haantjes. Ze zijn zeer actief, waarbij de haantjes al met vier weken beginnen te kraaien! Tegenwoordig heeft de oorspronkelijke Siciliana nauwelijks aanhangers en wordt ze met uitsterven bedreigd.

**Links: Witte Siciliana op Sicilië.
Foto: Luuk Hans.**

Op de bovenstaande foto's ziet u een aantal Siciliana's. De foto's zijn gemaakt op Sicilië door Luuk Hans.

Amerika

Het ras is hier gewoonlijk bekend als het **Siciliaanse Bekerkamhoen**, kortweg Bekerkam of 'Buttercup'. Het ras wordt in goede kwaliteit gefokt in Amerika. Zeker is dat de rassen (deze en de Siciliana) gerelateerd zijn aan elkaar, maar door een andere selectie is de 'buttercup' tot een ander ras of type ontwikkeld, dat ook bekend is in Engeland en Nederland, maar een stuk minder bekend in Italië. Het ras kreeg een flinke duw in de rug in Amerika toen er broedeieren werden geïmporteerd, zo omstreeks 1892. Het huidige ras is daaruit ontstaan. Echter, het ras staat vandaag de dag wel op de zogenoemde SPPA Lijst van met uitsterven bedreigde hoenderrassen!

Jammer is, dat de Amerikaanse variëteit z'n eigen impuls kreeg; ondanks zijn naam is het afwijkend van de Siciliana, en is het Siciliaanse Bekerkamhoen een echt Amerikaans ras. Siciliaanse Bekerkamhoenders staan sinds 1918 in de Amerikaanse Pluimveestandaard.

De naam 'buttercup' refereert naar zeggen aan een bloem (*Ranunculus acris*); de tweerijige open kam moet dan ook van achteren gesloten zijn, daarmee een echte bloem of kroon vormend.

Het belangrijkste verschil tussen de twee genoemde rassen betreft de kleur: het Siciliaanse Bekerkamhoen is alleen erkend in de kleurslag goudpel, in de USA en andere landen. Dit is een erg contrasterende kleur tussen haan en hen. Hanen zijn goudbruin met een zwarte staart, waarbij de schouders enige peltekening mogen vertonen. De hen is buffkleurig, met zwarte pelling, hetgeen haar een gespikkeld uiterlijk geeft. De staart wordt goed gespreid gedragen in een hoek van 45°.

**Links: Siciliana haan op Sicilië.
Foto: Sandro Mazzeo.**

Andere verschillen zijn: het Siciliaanse Bekerkamhoen is wat robuuster en zwaarder dan de Siciliana. Een haan weegt 2,5 – 3,0 kg; een

volwassen hen 1,75 – 2,25 kg. Ook heeft het bekerkamhoen witte oorlellen, althans in Amerika en Nederland. In de Engelse standaard moeten ze rode oorlellen hebben! In alle landen wordt een wilgengroene pootkleur gevraagd. Het Siciliaanse Bekerkamhoen en de Siciliana zijn beide zgn. lichte Mediterrane rassen, die niet gauw broeds worden.

Het Siciliaanse Bekerkamhoen bestaat ook in krielvorm, maar is als zodanig niet in Nederland erkend.

**Rechts: Siciliaanse Bekerkam haan in Nederland.
Foto: Klaas v.d. Hoek.**

De 'buttercup' in andere landen

Sinds 1925 zijn er ook bekerkamhoenders in Australië, waarschijnlijk afkomstig uit Amerika. Tegenwoordig zijn ze er nog, maar het is niet bekend of ze afstammen van de oude dieren of opnieuw zijn geïmporteerd.

In 1913 kwamen de bekerkamhoenders naar Engeland, in goud- en zilverpel, maar de zilverpel bestaat er niet meer. Het ras is enige tijd erg populair geweest, maar het is nu een zeldzame verschijning.

Er zijn geen data beschikbaar over wanneer het bekerkamhoen in Nederland en België verscheen. Er zijn nu slechts enkele fokkers van, misschien slechts één.

In Frankrijk spreken ze van de 'Sicilienne', die in 1935 uit Amerika werd ingevoerd. Vanwege de unieke kamvorm en 'gouden' kleur waren ze ook bekend onder de naam *Bouton d'or*. Ook in Frankrijk is dit ras zeldzaam.

Duitsland is waarschijnlijk het enige land waar beide rassen aanwezig zijn - zij het op bescheiden schaal. In september van 2006 werd een club opgericht, die de belangen van de twee rassen behartigt: van de Siciliaanse bekerkamhoenders en de Siciliana's. In het verleden werden de 'buttercups' gehaald in Engeland en later Siciliana's geïmporteerd uit Italië. De club zoekt meer liefhebbers voor deze zeldzame rassen. In Duitsland is de Siciliana nog niet erkend in de standaard.

ANDERE BEKERKAMRASSEN

Duitsland

Duitsland heeft z'n eigen bekerkam variëteit, de **Augsburger Bekerkam**. Het ras is geschapen aan het einde van de 19de eeuw, door gebruik te maken van het Italiaanse ras Lamotta en de Franse La Fleche. Een opvallende tekortkoming van dit ras is dat de kamvorm van de Augsburger niet erfelijk is; wanneer ermee gebroed wordt, blijkt dat ruwweg 25% een enkele kam heeft, nog eens 25% heeft een hoorntjeskamvorm en de andere helft heeft een juiste kam, d.w.z. een bekerkam. Deze eigenschap heeft de populariteit van dit ras in de weg gestaan.

Augsburger Buttercups.
Foto's: Mick Bassett.

De Augsburgse Bekerham is erkend in zwart en blauw, waarbij zwart de meest geziene – maar zeldzame – kleurslag is. Dit ras heeft ook bestaan in wit.

De oorlellen zijn wit en de ogen donker van kleur. De haan heeft een lange, brede rug en de sierlijke staart wordt op circa 30° van de ruglijn gedragen. De pootkleur is leiblaauw. Ze zijn ongeveer even zwaar als het Siciliaanse Bekerhamhoen; de haan weegt 2,3 tot 3,0 kg.

De Augsburgse Bekerhammen zijn (in Duitsland) ook erkend in dwergvorm.

Links: Augsburgse Buttercup, krielhaan. Foto gemaakt in Munster (Duitsland) door Luuk Hans.

Frankrijk

Frankrijk kon niet achterblijven en heeft zijn eigen nationale ras: de **Caumont**.

In tegenstelling tot de andere, genoemde rassen is dit ras gekuifd; het heeft een kleine, achterwaarts gerichte (nek)kuif. Een zeer zeldzaam ras, waarvan verondersteld werd dat het nagenoeg uitgestorven was. De Caumont is vernoemd naar een klein plaatsje in Normandië.

Het kwam in de Franse standaard in 1913. Het ras verdween later en thans worden weer pogingen ondernomen om het ras volgens de standaard te herscheppen. De Caumont bestaat alleen in zwart. De haan weegt minimaal 3 kg.

Boven en links: Caumont haan; een zeldzaam Frans bekerhamras. Foto's: D. de Jong.

Egypte

Een veel minder bekend bekerkammig ras zijn de Dandarawi's, die voorkomen in het noordelijke deel van Egypte, en daar kunnen overleven in een karige, schrale en arme omgeving. Over de oorsprong is niets bekend. Het is een licht, slank hoen met gele poten en rode oren. Ze bestaan alleen in de kleurslag zilvertarwe en ze leggen witte eieren, hoewel rassen met rode oren meestal bruine eieren leggen. In de oase Fayoum en op de universiteit Assiut wordt dit ras door de staat in stand gehouden en doorgefokt, om te voorkomen dat het uitsterft. Het ras is zo'n 20 jaar geleden naar Europa gehaald door professor Horst, verbonden aan de universiteit van Berlijn, die het ras wilde testen op haar legkracht, voor gebruik in tropische gebieden.

De kamvorm van de dieren in Europa is beker-vormig, en deze bekerkam is fokzuiver, dus anders dan bij de Augsburgse Bekerkamhoenders. Maar in Egypte worden ze ook met andere kamvormen gezien, zoals de twee-rijige enkele kam en bladerkam. Bovendien komen ze in Egypte voor met zowel vier als vijf tenen, en soms met een klein, achterwaarts gedragen kuifje. Hieruit kunnen we concluderen dat er in de loop van de geschiedenis mee is gekruist. Inmiddels is er wel een standaard opgesteld, waarin vijf tenen als raseigenschap worden genoemd, en zowel dieren met als zonder kuif worden toegelaten. Ze zijn kleiner en lichter dan de eerder genoemde rassen; slechts 1,6 à 2 kilo voor de hanen en 1,3 à 1,6 kilo voor de hennen.

Links: Dandarawi haan.

Foto W. Kaiser/Archief Avicultura.

In het algemeen

Volgens de Fransman Periquet, voorzitter van de Franse Hoenderbond, bestaat er misschien een verband tussen alle genoemde rassen, die terug gaat naar de Siciliaanse vorstenhuizen: Van 1138 tot 1254 was het Huis van de Hohenstaufen (wiens hoofdstad Augsburg was) een dynastie van Duitse koningen. In 1194 werden de Hohenstaufen ook koningen van Sicilië. In 1254 schonk de Paus, die het Siciliaanse koninkrijk tot een pauselijke bezitting verklaarde, de kroon aan de zoon van de koning van Engeland, Edmund Crouchback. Maar de Engelsen slaagden er nooit in om het koninkrijk in te nemen! In 1262 schonk de Paus het koninkrijk aan de broer van de Franse koning, Charles van Anjou. Op deze manier zouden alle dieren gerelateerd kunnen zijn!

Een andere theorie zegt dat de bekerkamhoenders afstammen van kippen uit Noord-Afrika (of meer specifiek: Tripoli) en werden gecreëerd door de Arabieren. Dit klinkt aannemelijk, want Sicilië ligt zowel voor de kust van Libië als Italië.

Hoe dan ook, het verband tussen de genoemde rassen lijkt aanwezig. We weten zeker dat er een verband is tussen het Siciliaanse Bekerkamhoen en de Siciliana. Ook hebben alle genoemde rassen hun zeldzaamheid gemeen. Om dezelfde reden weten we dat kruisingen tussen de rassen plaatsvonden. Hoe dan ook, deze rassen hebben een opvallende verschijning en zijn geharde hoenders en goede leggers. Een echte uitdaging voor degene die durft!

Wie durft? De rassen verdienen het!

Sicilië <http://www.gallinasiciliana.altervista.org/>

Duitsland <http://www.sizilianer.info/index.html>

USA http://www.backyardpoultrymag.com/issues/4/4-3/the_american_buttercup_the_crown_of_the_fancy.html